

Prípadová štúdia

Farma a vzdelávanie v mestských oblastiach

Foto: Julie Martin

Základné informácie

Hlavného realizátora: Marie Bréon

Začiatok praxe: 2010

Poloha: Clamart, Francúzsko

Webová lokalita: <https://bergeriesenville.org/>

Zapojené organizácie:

- Pastier(i)
- Súkromný(i) vlastník(ci) pôdy
- Vlastník(ci) verejných pozemkov
- Obec (obce)
- Školy, kultúrne a vzdelávacie združenia, domovy dôchodcov

Celková plocha pôdy obhospodarovanej v ha:

14 rôznych pozemkoch s celkovou rozlohou niekoľko desiatok hektárov

Vlastníctvo pôdy využívané na sezónne pasenie:

- Prenajatý súkromný pozemok
- Prenajaté verejné pozemky

Hlavné produkty:

- Vzdelávanie

Úvod/zhrnutie

Marie Bréon, vedúca združenia Bergeries en ville, sa od roku 2010 venuje ekologickému pastierstvu (alebo mestskému pastierstvu). Jej ovce a kozy sa pasú na približne pätnástich pozemkoch v Clamarte a jeho okolí. Združenie má zmluvy s obcami a súkromnými spoločnosťami, ktoré mu umožňujú využívať tieto pozemky. Táto činnosť má aj sociálny a vzdelávací rozmer, keďže sa nachádza v centre parížskej aglomerácie.

Situácia pred spustením/zmenou/ pokračovaním

Tridsaťročná Marie Bréonová vyštudovala dekoratívne umenie a scénografiu. V roku 1990 prevzala združenie „L'Enfance de l'Art“, ktoré založila jej matka. Združenie sa venovalo rôznym akciám zameraným na zvyšovanie povedomia o prírode. V roku 1998 združenie začalo využívať opustenú poľovnícku chatu nachádzajúcu sa v parku Saint-Cloud a vytvorilo „Ferme du Piqueur“. Do roku 2018 „Ferme du Piqueur“ združovala 150 zvierat (kravy, ovce, kone, ošípané...) a až 7 zamestnancov, ktorí mali na starosti prijímanie všetkých návštevníkov na workshopoch (30 000 ľudí ročne). Činnosť ekofarmy sa začala v roku 2010 na svahu v Issy-les-Moulineaux na juhozápadnom predmestí Paríža. V roku 2018 muselo združenie opustiť park Saint-Cloud, ale ovce a kozy si ponechalo, aby mohlo pokračovať v mestskom pastierstve. Združenie si našlo novú základňu na farme v meste Clamart, niekoľko kilometrov juhozápadne od Paríža. Farmu bezplatne zapožičala obec výmenou za ekologické pasenie v meste, ako aj za organizovanie podujatí. Vzniklo nové združenie: „Bergeries en ville“.

Popis činnosti spojený s transhumanciou

Krajinné typy

Stádo využíva mestské alebo prímestské oblasti. Pozemky, na ktorých sa stádo pasie, môžu byť záhrady, parky, trávniky alebo dokonca pôda ležiaca úhorom, prípadne pôda, ktorá sa má vypásaním vyčistiť.

Farma je budova s rozlohou 70 m², ktorá pozostáva z dvoch miestností. Budova slúži najmä na prijímanie verejnosti a na uskladnenie vybavenia, zásob a obilia. V dvoch ohradách sa chovajú ovce v obecnom parku, ktorý susedí s budovou. Kolkáreň sa zmenila na hospodársky dvor. Svahovitý pozemok, ktorého súčasťou je niekoľkohektárová plocha, dalo k dispozícii mesto Clamart. Areál sa nachádza desať minút chôdze od budovy. Všetky využívané pozemky (spolu 14) sú ekologické pasienky.

Zvieratá – typ/plemeno

Ovce môžu byť viacerých plemien: Ouessant, Ouessant-Saint-Malo, kríženec Suffolk-Ouessant,

Vzdelávacia činnosť v Meudone. Foto: Bergeries en ville

Mérinos de Rambouillet, Solognote ... Plemeno oviec Thônes et Marthod pochádzajúce zo Savojska (Severné Alpy) je na tento druh činnosti najvhodnejšie. Ovce sa ľahko premiestňujú a ich malá veľkosť je vhodná najmä na malé pozemky. Kozy sú plemena Poitevin, Alpine alebo Rove (oblasť Marseille). Okrem 30 oviec a 7 kôz má združenie v súčasnosti (začiatkom roka 2023) 40 kurčiat, 40 králikov a 8 morčiat.

Pohybové vzorce

Združenie praktizuje krátke a horizontálne presuny zvierat v mestských oblastiach, t. j. mestské presuny. Vzdialenosti sú často niekoľko sto metrov alebo kilometer, zriedkavo viac. Zvieratá sa môžu kvôli pohodliu prevážať v dodávkach, ale väčšina presunov sa vykonáva pešo.

Oslovené trhy/predaj produktov

V súčasnosti združenie vyrába len 300 mydiel z ovčieho mlieka. Okrem aktivít zameraných na prírodu a environmentálne povedomie (umelecké a prírodovedné workshopy, akcie v školách) poskytujú združeniu významný zdroj príjmov zmluvy na ekopastviny. Zmluvy umožňujú združeniu financovať platy dvoch z jeho piatich súčasných zamestnancov.

Hrozby a výzvy

Jednou z hlavných hrozieb pre túto činnosť je, že združenie nie je vlastníkom farmy ani pôdy. Je to vysoká miera neistoty, keďže činnosť závisí od obcí, a teda od volieb. Zmeny vo voľbách môžu spochybniť niektoré výhody, ako napríklad bezplatné požičiavanie priestorov alebo pôdy. Vo veľkých mestských oblastiach cena pozemkov takmer znemožňuje prístup k akejkoľvek forme vlastníctva. Táto neistota môže predstavovať problém aj pre zvieratá, ktoré by v prípade ukončenia zmlúv mohli prísť o pastviny. Ďalším problémom v meste je nedostatok veterinárov špecializovaných na ovce a kozy. Napokon, aj psy, ktoré nie sú držané na vôdzke, môžu byť pre voľne sa pasúce zvieratá nebezpečné.

Združenie sa snaží diverzifikovať svoje aktivity. Okrem zmlúv s obcami rozvíja aj partnerstvá so súkromnými spoločnosťami. Združenie tiež zriadilo terapeutickú mikrofarmu v liečebnom domove dôchodcov v Paríži.

Prijaté rozhodnutia

Odôvodnenie

Presun sa začal z praktických dôvodov (ťažkosti pri získavaní pôdy) a pokračuje s viacerými cieľmi: ekologickými, ekonomickými, sociálnymi a vzdelávacími.

Rozhodnutie pre druh zvierat/konkrétne plemeno

Plemená nie sú špeciálne vybrané. Združenie funguje ako pestúnska rodina v rámci partnerstva s nadáciou Brigitte-Bardot na ochranu zvierat. Okrem toho prijíma staré ovce nevhodné na produkciu, ktoré združeniu poskytujú priatelia – chovatelia.

Rozhodnutie o systéme produkcie

Úžitkovosť zvierat nie je hlavným cieľom tejto činnosti.

Pasienky v ekologickom kampuse Saint-Philippe de Meudon.
Foto: Julie Martin

Diverzifikácia príjmov

Vlna, ktorú spracováva a pradie samotná Marie Bréon, sa používa vo vzdelávacích dielňach. Táto vlna sa v roku 2023 vyskúša v rámci novej aktivity. V továrni Tricots Jean Marc, ktorá sa nachádza v Clamarte, sa budú vyrábať klobúky a ponožky. Marie Bréon uvádza, že zákazníci na tieto výrobky čakajú. V malých množstvách by sa mohli príležitostne predávať, napríklad na vianočných trhoch.

Multifunkčné aspekty

Sociálna práca so zvieratami v meste je veľmi dôležitá. Pasenie zvierat v meste vedie k mnohým diskusiám, stretnutiam a vysvetľovaniu. Vzťahy s obyvateľmi sú veľmi pozitívne a táto činnosť prispieva k blahu mesta.

Z ekologického hľadiska, ale aj z hľadiska finančných úspor má táto činnosť pre mestá pozitívne vedľajšie účinky: menej benzínu, menej strojov a menej hluku, pretože zvieratá nahrádzajú krovinnorezy. Zvieratá tiež dopĺňajú prácu záhradníkov tým, že umožňujú kosenie ťažko prístupných oblastí.

Tréning zručností pre založenie a rozbehnutie podnikania

Neexistuje žiadna špecifická odborná príprava pre mestské pastierstvo, ale užitočné môžu byť kurzy pre pastierov, napríklad vo Francúzsku. Ekopastierstvo je rýchlo sa rozvíjajúca činnosť, najmä vo veľkých metropolitných oblastiach.

Ďalšie kroky do budúcnosti

Združenie chce pokračovať vo výrobe mydla, ale potrebuje na túto činnosť priestory. Chce tiež rozvíjať činnosť ekopastierstva. Združenie by však potrebovalo elektrické vozidlo a tiež získať nové zmluvy. Niektoré radnice v súčasnosti vo svojich výzvach na predkladanie ponúk na údržbu zelených plôch požadujú aj prvok ekopastvy. Vznikajú teda nové odbytové a potreba platených pastierov pre túto činnosť. V oblasti Paríža vzniklo v poslednom čase niekoľko špecializovaných firiem.

Kosenie. Foto: Agathe Charpentier

Povzbudenie a odporúčanie zo strany realizátora

Na začatie ekologického pasenia je nevyhnutné uprednostniť plemená oviec, ktoré sú prístupné k ľuďom. Odporúča sa tiež vykonať predbežnú štúdiu s cieľom zamerať sa na potenciálnych zákazníkov. V súčasnosti sa ekologické pasenie rozvíja vo veľkých mestách, ale aj v menších mestách a na dedinách. Ekologické pasenie si vyžaduje zmysel pre organizáciu: dôsledný zdravotný dohľad, žiadosti radníc a prefektúr o cestovanie a schopnosť reagovať 24 hodín denne na každé telefonické volanie, keďže táto činnosť sa vykonáva v mestskom prostredí. Nevyhnutné je školenie o zvieratách a schopnosť pozorovať zvieratá. Dôležité sú základné znalosti starostlivosti a botaniky na identifikáciu toxických rastlín v mestskom prostredí. Nakoniec by sa nemal zanedbávať ani informačný a komunikačný aspekt. Potrebne je napríklad vytvorenie panelov alebo informačných materiálov o kŕmení, rizikách otravy atď.